

Digitális nyelvtanulási szokások, vélekedések, attitűdök és az egyes alkalmazások hatékonyságának vizsgálata

Bevezetés

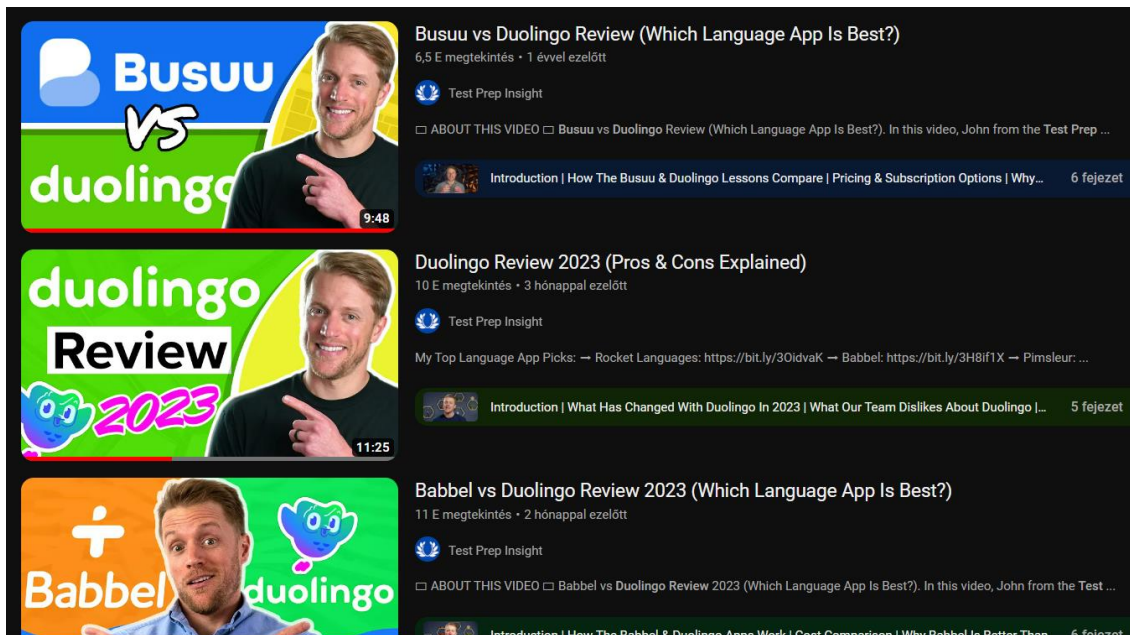
Jelen tanulmányunkban arra teszünk vállalat, hogy feltárjuk a digitális környezetben zajló nyelvtanulási szokásokat, attitűdöket és vélekedéseket hazai tanulók és nyelvpedagógusok körében. Ezen felül bemutatjuk a releváns nyelvtanulási alkalmazásokat és értékelésükre kísérletet teszünk. Továbbá több, de kifejezetten egy hazai fejlesztésű app hatását is vizsgáljuk egy kontrollcsoportos kísérletben. Az app a Xeropan, továbbá a Babel, a Busuu, a Duolingo használatával is megismertetjük a kísérleti csoportban tanulókat. A tanulmányban idegen nyelv tanulásról beszélünk, de ez döntő részben az angol nyelv tanulását fedi.

A Duolingo 2011-es elindulása óta kritikus tömeg jelent meg felhasználói oldalon és nyelvtanulók százmillió használják mobiltelefonjaikat nyelvtanulásra. Miközben Thornbury (2017) módszerek után időszakról beszél a nyelvoktatásban megdőbentve ezzel a nyelvtanárokat, felnőtt egy új generáció, akik már nem a hagyományos, tanár általi nyelvtan magyarázós közeghez vannak szokva. Ellenkezőleg, elvárásuk az, hogy a nyelvelsajátítási folyamatok is a számukra ismert és kényelmes online térben zajlódjon. Ezt ismerte fel számos fejlesztő és az elmúlt évtizedben a piacon ezernyi nyelvtanulási alkalmazás jelent meg. Mindegyik applikáció magáról a forradalmi, innovatív és hatékony jelleget hangsúlyozza, miközben, mint ahogy látjuk, ezek hatását vizsgáló empirikus tanulmány alig készült. Mindamellet a fejlesztőik célja jól érzékelhetően nem a hatékonyság, hanem az addiktivitás. Rá akarják szoktatni a felhasználókat arra, hogy az ő termékükkel tanuljanak. Ez egy késhegyre menő piaci versenyhelyzet és a minőségük megvizsgálása nem marketing, hanem tudományos feladat. Ezért szükséges feltárnunk ezek jellemzőit, hatását és az irányban vizsgáldni, hogy a tanulók és a tanárok hogyan vélekednek ezekről a fejlesztésekről.

Digitális nyelvtanulási applikációk értékelése

Ebben a fejezetben alapos tanulmányozás, hosszú ideig tartó használat és kritikus, nyelvtanulói szemszögből történt megfigyelést követően röviden bemutatjuk az öt legnépszerűbb nyelvtanulási applikációt. A következő tíz applikációt mutatjuk be: 1) Duolingo, 2) Busuu, 3) Babel, 4) Rosetta Stone, 5) Memrise, 6) Mondly, 7) Rocket Languages, 8) Xeropan, 9) Pimsleur és 10) FluentU.

(<https://www.youtube.com/@TestPrepInsight>), amelyik alapos és kritikus elemzés alá veti az egyes app-eket (ld. 1. ábra). Úgy véljük, hogy a legelfogulatlanabb és legszakmaibb értékelését az nyelvtanulási applikációknak ezen a érhetjük el. A tíz perces videókban egy John Rosznak hívott oktatási piackutató szakember youtuber szakmailag magas színvonalon értékeli az egyes tanulási applikációkat. Összehasonlít, összevet alkalmazásokat és ezt nagyon magas szakmai színvonalon végzi elfogulatlanul. Amelyik app esetében a Test Prep Insight csatornán elérhetőek az előnyök és hátrányok felsorolása ezeket megemlítjük.

1. ábra. A Test Prep Insight oldala

Annak érdekében, hogy objektívan és számokkal kifejezhetően értékelni tudjuk a tíz applikációt az alábbiakban leírt eljárást alkalmaztuk. Mindenekelőtt azonban röviden a dilemmánkat összefoglaljuk. Egy ilyen összetett értékelésnél az egyes dimenziókra adott pontszám értékek eldöntése nehéz feladat, de ez össze sem hasonlítható azzal a problematikával, ami magukkal a dimenziók kiválasztásával jár. Szembesültünk azzal a kihívással, hogy mérlegelni kellett milyen modell szerint, milyen dimenziókat (faktorokat) szelektálunk. Ennek eldöntésére ilyen kérdéseket tettünk fel: 1) Milyen változatos feladati vannak az app-nak?, 2) Mi előnyösebb egy app-nál: ha a nyelvtant vagy inkább a szóelsajátítás áll a fókuszában? 3) Hogyan döntjük el mi számít megfelelő felhasználói élménynek?, 4) Mi a UX design kritériuma?, 5) Hogyan dönthető el mely tananyag struktúra a jobb? 6) Egyáltalán mit jelent, hogy jobb?, 7) Milyen szintre lehet eljutni az egyes app-okkal?, 8) Le tud-e nyelvvizsgázni egy tanuló, ha csak egy bizonyos app-ot használ? Egy hosszú folyamat eredményeként a szakirodalmat is tanulmányozva határoztuk meg milyen szempontok nyomjanak a latba. Figyelembe vettük az elektronikus tananyag tervezés fő elvét, amit Antal (2013) fogalmaz meg: „A tananyagelemek két szempontból vizsgálандók: egyszer, mint az adott tartalom adekvát hordozói, megjelenítői, másszor, mint egy egységes célt szolgáló tartalmi rendszer elemei” (18.). A most közölt értékelési kalkulációt egyben tudományos vitára is bocsátjuk.

Egy hónapon keresztül öt nyelvtanárral mind a 10 alkalmazást használtuk és tapasztalatot gyűjtöttünk belőlük. Az egy hónap után az öt nyelvtanárral konzultáltunk és négy szempont alapján közös döntést hoztunk egy 1-10 skálán az alkalmazás minőségéről. A fent felsorolt részszerpontokból hoztunk létre öt olyan fő dimenziót, amelyek nélkülözhetetlenek egy nyelvtanulási applikáció fejlesztésekor és amelyek a felnt feltett kérdésekre adott válaszokat a leginkább integrálják: 1) a Nation-féle modell érvényesülése, 2) produktív (beszéd és írás) készségek gyakorlásának lehetősége, 3) a digitális tananyag felépítésének logikája, áttekinthetősége, 4) a feladatok diverzitása és 5) felhasználói élmény (ezt UX-nek hívja a marketing szaknyelve). Nem vettünk a számszaki értékelésénél figyelembe olyan tényezőket, mint a tanított nyelvek mennyisége, a tanított nyelvek tananyagai közötti esetleges különbségek, az alkalmazás díja, és feladatokkal töltött idő mennyisége és a gamifikáció hangsúlyossága. Az első négy elemet nem tartottuk relevánsnak a kutatásunk szempontjából, a gamifikáció pedig magától értetődő már, vagyis nem is kerülhetett volna be olyan applikáció, amely nem valamilyen szinten gamifikált tanulási utat biztosít a nyelvtanulóknak..

Az öt szempont alapján közös döntést hoztunk és közös pontszámot adtunk az applikációkra, amelyet az 1. táblázat mutat be. Ezen felül független külföldi szakértők véleményét is bevontuk az értékelésbe. Továbbá a fent hivatkozott Test Prep Insight értékelése alapján kialakított

pontszám összesítésével kaptunk egy értéket, amelyet megszoroztunk 1,4-vel azért, hogy súlyozzuk a TPI több éves tapasztalatát, amit napi szintű kritikus felhasználói gyakorlattal szereztek. További súlyozást végeztünk el az egyes dimenziók között. Az idegen nyelvi tananyag fejlesztésében fontossági sorrend állapítható meg és az ezzel kapcsolatos szakirodalom alapján (ld. Harwood, 2017) a következő szorzókat állapítottunk meg: Nation-féle modell: 1,3; Produktív készségek: 1,2; Tananyag felépítése: 1,3; Felhasználói élmény: 0,8. A Xeropan nem kapott TPI értéket, de meggyőződésünk, hogy amennyiben a TPI értékelné az app-ot, pontszámában nem maradna el egyik alkalmazástól sem jelentős mértékben. Ezért a többi app értékének számtani alapját vettük figyelembe a Xeropan esetében a TPI érték megadásakor. Mivel a TPI amerikai szakemberekből áll és az általuk legintenzívebben tanulmányozott nyelvi tananyag a spanyol, így a spanyol értékeléseket vettük alapul. A TPI egy tizedes pontossággal értékeli 1-10-es skálán, mi is hasonlóan jártunk el. A szorzások elvégzése után nem kerekítettünk azonban az összpontszámnál már ige: 5-ig lefele, 6-tól felfele kerekítettünk.

1. táblázat. A digitális nyelvtanulási applikációk értékelése

	Nation-féle modell (szorzó:1,3)	Produktív készségek (szorzó:1,2)	Tananyag felépítése (szorzó:1,3)	Feladatok diverzitása (Szorzó: 1)	Felhasználói élmény (szorzó:0,8)	TPI értékelés * 1,4	Összesített érték
Duolingo	$6,4*1,3=8,3$	$5,7*1,2=6,8$	$6,8*1,3=8,9$	5,5	$7,2*0,8=5,7$	$9,7*1,4=13,6$	49
Busuu	$7,6*1,3=9,8$	$3,8*1,2=4,6$	$7,2*1,3=9,4$	4,6	$6,4*0,8=5,1$	$8,9*1,4=12,5$	46
Babbel	$8,2*1,3=10,6$	$5,6*1,2=6,7$	$7,4*1,3=9,6$	7,3	$8,2*0,8=6,6$	$9,4*1,4=13,1$	54
Rosetta Stone	$6,6*1,3=8,6$	$4,5*1,2=5,4$	$6,5*1,3=8,4$	4,7	$6,8*0,8=5,4$	$8,9*1,4=12,5$	45
Memrise	$6,4*1,3=8,3$	$4,4*1,2=5,3$	$6,4*1,3=8,3$	6,6	$8,1*0,8=6,9$	$9,0*1,4=12,6$	48
Mondly	$7,4*1,3=9,6$	$3,8*1,2=4,6$	$7,1*1,3=9,2$	6,8	$8,2*0,8=6,6$	$8,8*1,4=12,3$	49
Rocket Languages	$7,7*1,3=10$	$6,8*1,2=8,2$	$6,6*1,3=8,6$	7,1	$7,1*0,8=5,7$	$9,7*1,4=13,6$	53
Xeropan	$8,1*1,3=10,5$	$5,2*1,2=6$	$8,4*1,3=10,9$	8,4	$8,2*0,8=6,6$	$6,9*1,4=9,6^*$	52
Pimsleur	$7,1*1,3=9,2$	$7,2*1,2=8,6$	$6,1*1,3=7,9$	5,4	$7,1*0,8=5,7$	$9,5*1,4=13,3$	50
FluentU	$5,8*1,3=7,5$	$2,6*1,2=3,1$	$5,7*1,3=7,4$	4,9	$7,2*0,8=5,8$	$8,8*1,4=12,3$	41

*becslés

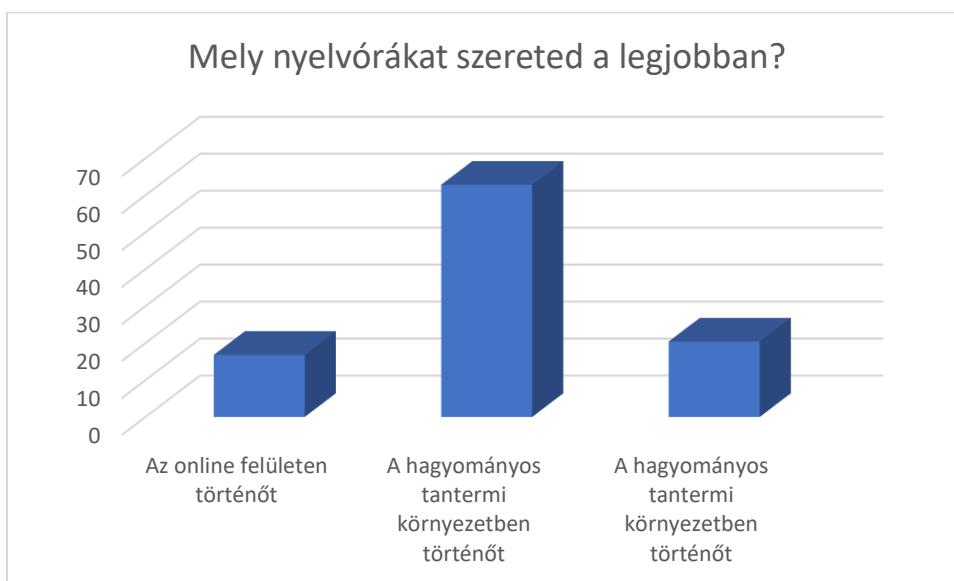
A kutatás menete

A kutatás 2023. januárjában már megkezdődött az általános tanulói és tanári kérdőív validálásával. Országsszerte 38 intézményt kerestük meg (22 általános iskola, 10 gimnázium

és/vagy technikum, valamint 6 nyelviskola. A kutatásban több nyelvtanulói populáció vett részt, azonban az kijelenthető, hogy elsősorban általános iskolába járó (ötödik, hatodik, hetedik és nyolcadik évfolyamos) nyelvtanulók voltak a résztvevőink. Az általános nyelvtanulási kérdőívet 597 adatközlő (Nférfi=312, Nnő=285) töltötte ki. Köznevelésben és nyelviskolában dolgozó 47 nyelvtanár töltötte ki az általános tanári kérdőívet. A kontrollcsopotos kísérletben összesen 226 nyelvtanuló vett részt. Végül 190 adatot vettünk figyelembe. A mélyinterjúkban 20 kísérleti csoportban tanuló nyelvtanuló és 10 olyan nyelvtanár lett bevonva, akiknek a tanulói használták valamelyik applikációt.

A bemeneti kérdőív eredményei

Az általános tanulói kérdőív adatai elemzésekor a következő megállapításokat tehetjük: 1) a nyelvtanulók negyede úgy vélekedik, hogy nyelvórákon a tanárok egyáltalán nem vagy csak kis mértékben használnak digitális eszközt, 2) a tanulók még mindig a hagyományos környezetben megtartott órákat kedvelik jobban (1. ábra), 3) ehhez jön az az adat, hogy a nyelvtanulók csupán negyede gondolja azht, hogy a Covid-19 járvány alatt fejlődött az otthoni oktatás során., 4) figyelemre méltó adat, hogy a nyelvtanulók több, mint 55%-a szereti, ha a mobiltelefonját nyelvórán tanulásra használhatja, ezt ugyanakkor kb. negyedük elutasítja (2. ábra), 5) ezeknek a fényében érdekes tény, hogy 42%-uk elvárja, hogy valamilyen digitális eszközt használjon a tanár, ez egyben azt is jelenti, hogy több, mint a diákok felének nincs ilyen kifejezett elvárása, 6) továbbá, ha csak a nyers adatokat vesszük figyelembe azt kapjuk, hogy nyelvórán a diákok 70%-ának állítása szerint nincs Youtube- vagy egyéb platform által kínált idegen nyelvi videó nézés.

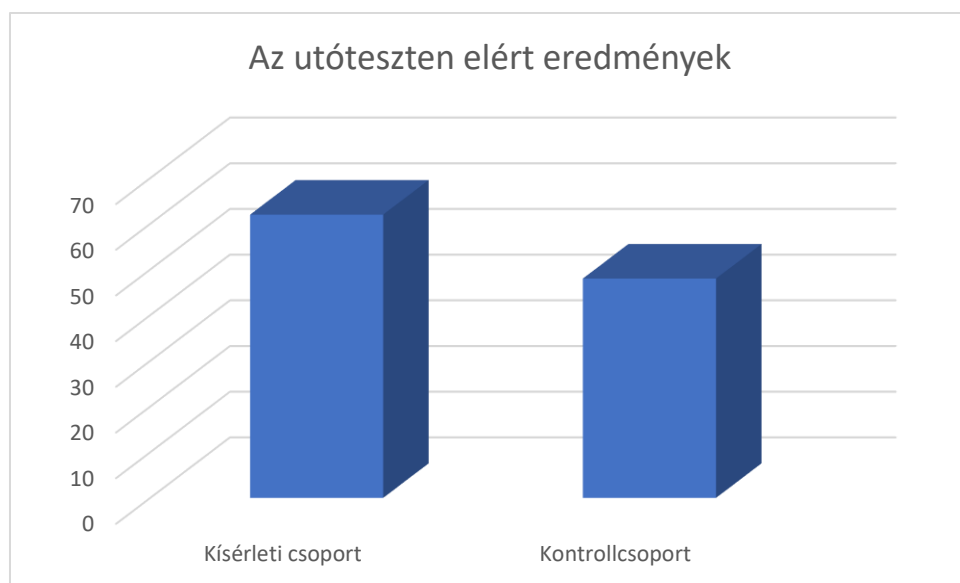

2. ábra. A 'Mely nyelvórákat szeretet legjobban' kérdésre adott válaszok eloszlása

A kontrollcsoportos kísérlet eredményei

A kontrollcsoportos kísérlet mérőeszközeinek a kiértékelésekor a legfőbb következtetés, amit levontunk, hogy a Babel, Busuu, Duolingo, Rosetta Stone, Xeropan használatának hatékonyságában nem találtunk szignifikáns különbséget ($F=15,04$; $p=0,93$). Öt-öt diák használta a Xeropanon kívül az összes többi felsorolt négyet és a Xeropan használóiból öt azonos képességű tanulót választottunk a bemeneti teszt alapján. Az elvégzett post-hoc Tukey-B próba alapján azt is kijelenthetjük, hogy nincsen szignifikáns különbség az egyes DNYAk között.

A kontrollcsoport kísérletben fennálló hatás megvizsgálására t-próbát végeztünk. Azt találtuk, hogy a kísérleti csoport szignifikánsan jobban teljesített ($t=3,35$; $p<0,01$). A 3. ábrán mutatjuk be a két csoport utóteszten elért eredményei között a különbséget.

3. ábra. Az utóteszten elért eredmények százalékos eloszlása a kontrollcsoport és a kísérleti csoport között

A kevésbé gyakori szavak (a BNC szerint a 3.500 leggyakoribb szavak listájába nem tartozók) elsajátításában is szignifikáns különbség van a két csoport között ($t=17,10$; $p=0,01$).

A kontroll és a kísérleti csoport diákjai egy utókérdőívet is kitöltöttek a beavatkozás végén.

Az interjúk eredményei

Ebben az összefoglalórészben két tanulói és egy tanári interjút közlünk.

Tanuló 1 (14 éves, kistéleplési általános iskola)

Igazából én a nyomtatott tankönyveket szeretem. Jobban átláthatóak számomra, mint egy alkalmazás. Jobban haladok könyvből és füzetből, mint amikor a mobilkészítőn tanulok. Az nekem csak egyfajta játék. A Xeropan tetszett, igazából a leckékben a képek és a kifejezések nagyon bejönnek, de nekem túl rövidek ezek a leckék.

Tanuló 2 (13 éves, kistéleplési általános iskola)

Azt gondolom, hogy a legtöbbet Tik-Tokon tanulok. Imádok lefele görgetni és nézni a rövid videókat. Rengeteg angol szót tanultam meg már a Tik-Tokon. Az angol nem megy túl jól. Alig kapok hármánál jobb jegyet, órán keveset tanulok, inkább órán kívül ragad rám a legtöbb. A Duolingot és a Xeropan ismerem az appok közül. Szerintem jók, 10-15 percet használom ezeket naponta. Ennél tovább nem tudom a figyelmet fenntartani.

Tanár 1 (46 éves, általános iskola)

Én már a Covid előtt is használtam digitális eszközöket az óráimon. A learningapps a kedvencem. Szerintem a Redmenta használhatatlan, a Kahoot-ot meg már azért nem szeretem, mert nehéz összeállítani egy feladatsort, sok időbe telik, amit aztán a diákok 10 másodperc alatt megoldanak. Szerintem jó ötlet applikációval tanulni, de csakis a hagyományos tananyag kiegészítéseként. A diákok többségében kedvelték a Xeropan, de szerintem ők is úgy tekintenek rá, mint egy kiegészítő eszköz és játékra. Nehéz megmondani mennyit fejlődnek vele, de nem haszontalan.

Az interjúkat összevetve elmondhatjuk, hogy szerteágazóak, több esetben homlokegyenest más állásponton vannak az egyes tanulók. Például vannak olyan tanulók, akik inkább a nyelvtanári magyarázatokkal tűzdelt hagyományos tantermi környezetet tartják előnyösebbnek, de szembe velük vannak olyanok akár azonos életkorral, akik digitális környezetben érzik azt, hogy jobban tudnak fejlődni. Az elmúlt fél évtizedben kialakult egy olyan nyelvtanulói kör is, a járványhelyzet által felgyorsítva, akik már a magas minőségű otthon nézett streaming platformokon elérhető feliratos filmekből tanul.

Következtetések

Az első hipotézist 'A nyelvtanulók általában pozitívan ítélik meg a digitális nyelvtanulási folyamatokat szemben a hagyományos környezetben megvalósuló nyelvtanulással' igazolta az adatfelvétel, mert a nyelvtanulók általában nagyon pozitívan állnak hozzá a digitális nyelvtanuláshoz, viszont a második hipotézist 'A nyelvtanárok inkább szkeptikusak a digitális nyelvtanulással kapcsolatban' elvethetjük, mert a nyelvtanárok rendkívül nyitottak a digitális eszközök, platformok iránt. A DNYAk-kal kapcsolatban megfogalmazott hipotézis 'Változó minőségűek a nyelvtanulási applikációk, melyek azonban folyamatosan fejlődnek, de inkább az alacsonyabb nyelvi szinten levők profitálnak belőlük' összes állítása igazolható. A folyamatos fejlesztés alatt álló DNYAk még mindig a B2-s szintig jelenthetnek fejlődést az azzal tanulók számára és láthattuk azt is milyen különbségek vannak a minőségben. A kontrollcsoportos kísérlet igazolta a negyedik hipotézist 'A digitális applikációt használó

nyelvtanulók szignifikáns mértékben fejlődnek a kontrollcsoportban tanuló társaikhoz képest', mert valóban látható a szignifikáns különbség a kísérleti csoport javára. A használt DNYA nem volt tényező, valószínűleg a plusz tanulási idő és a motiváló online környezet járult hozzá a fejlődéshez. A kérdőív alapján az ötödik hipotézist 'A fejlesztés lezárultával pozitív attitűd figyelhető majd meg a kísérleti csoport tagjainál a digitális nyelvtanulás irányába' is igazoltuk, mert a kísérleti csoport több tagja vélekedik az applikációk nélkülözhetetlenségéről, mint a kontrollcsoportban résztvevőké. A hatodik hipotézist a 'A nyelvtanárok pozitívan vélekednek majd a digitális nyelvtanulásról fejlesztő beavatkozás végén' az interjúk során gyűjtött adatok alapján szintén igazolhatjuk.

Összegezve tíz fő javaslatot fogalmazhatunk meg: 1) a DNYAk magas színvonalú fejlesztések, de önmagukban nem jelentenek megváltást a nyelvtanulóknak, ezért érdemes ezeket a tanulás kiegészítőjeként használni a köznevelésben, 2) elsősorban alacsonyabb nyelvi szinten érdemes sok időt eltölteni DNYA-val, B2-s szinttől kiegészítésként ajánlott a DNYAk-kal tanulni, 3) kontrolláltan, de bátran lehet arra törekedni, hogy az egyes streamingszolgáltatóknál idegen nyelven és feliratosan nézzék a vizuális tartalmat a tanulók, 4) az a nyelvtanuló, aki a hosszabb, elmélyültebb tanulást kívánó leckéket szereti inkább használja a Pimsleurt vagy a Rocket Languagest, 5) vegyes tanulási módot érdemes választani: nyomtatott tankönyv, nyelvtanári segítség és DNYA használat jól kiegészítik egymást, 6) időkorlátok között, gondosan kiválasztva lehet hagyni olyan videójátékokat játszani a nyelvtanulókat, amelyben sok nyelvi tartalom található, 7) mivel a köznevelésben most jelenlevő generáció sok idegen nyelvi szót véletlenszerűen tanul meg hatékonyan, a közösségi média használatkor bátorítandó az angol nyelvi tartalom fogyasztása, 8) az alfa generáció számára már idegen a nyomtatott szótár használata, ezért támogatni érdemes a gépi fordító programok használatát, mivel ekkor is történik nyelvelsajátítás, 9) az egyes DNYAk egyik leghatékonyabb funkciója az idegen nyelvi közösség (ld. Busuu), ezért ösztönözni kell a nyelvtanulókat online idegen nyelvi közösségekben való részvételre és végezetül 10) az alfa generáció nem fordul el a hagyományos tanulási környezettől, ezért a nyelvtanároknak nem kell kételkedniük abban, hogy évtizedek múlva is szükség lesz rájuk.